

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधीलतरतुदीनुसार केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांच्या धर्तीवर महासंचालक (न्यायिक व तांत्रिक), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्या आस्थापनेवरील पदे दिव्यांगांसाठी नव्याने सुनिश्चित करण्याबाबत.

महाराष्ट्र शासन
गृह विभाग
शासन निर्णय क्रमांक : एफएसएल-०४२१/प्र.क्र.४१/पोल-४
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक: ०९ जून, २०२१.

वाचा:-

- १) दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६.
- २) केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची दि.०४.०१.२०२१ ची अधिसूचना.
- ३) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग परिपत्रक क्र.दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.२५१/दि.क.२, दि.१२.११.२०२०.
- ४) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग परिपत्रक क्र.दिव्यांग-२०१९/प्र.क्र.२५१/दि.क.२, दि.०२.०२.२०२१.
- ५) संचालक, न्याय सहायक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा, मुंबई यांचे पत्र क्र.न्या.वै.प्र.सं./प्रशा/ प्र.क्र.३०१/ मुं./ का/१०४८/२०२१ दि.२२/०२/२०२१.

प्रस्तावना :-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील कलम ३३ नुसार शासन सेवेतील पदांची पदसुनिश्चिती करणे आवश्यक आहे. केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी दि.०४ जानेवारी, २०२१ च्या अधिसूचनेद्वारे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी तयार करून ती www.disabilityaffairs.gov.in या संकेतस्थळावर प्रसिध्द केली आहे. केंद्र शासनाने पदसुनिश्चिती करून दिव्यांगांसाठी सुनिश्चिती केलेली गट “अ” ते गट-“ड” मधील जी पदे राज्य शासनाच्या आस्थापनेवर आहेत अशा पदांबाबत तसेच, केंद्र शासनाने प्रसिध्द केलेल्या यादीतील ज्या पदांची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या, कामाचे स्वरूप व प्रचलित वेतनश्रेणी राज्य शासन सेवेतील पदांशी समान आहेत, अशा पदांची पदनामे जरी भिन्न असली तरी राज्य शासन सेवेतील ती पदे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित करण्याच्या सूचना सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने संदर्भ क्र.४ येथील दि.०२.०२.२०२१ च्या शासन निर्णयान्वये दिल्या आहेत. सदर सूचना विचारात घेऊन या विभागाच्या अधिपत्याखालील महासंचालक (न्यायिक व तांत्रिक), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्या

अधिनस्त न्यायसहायक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा, संचालनालयाच्या आस्थापनेवरील गट-अ ते गट-ड संवर्गातील पदे दिव्यांगांसाठी नव्याने सुनिश्चित करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय:-

दिव्यांग व्यक्ती हक्क अधिनियम, २०१६ मधील तरतूदीनुसार केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी दि.०४.०१.२०२१ च्या अधिसूचनेद्वारे दिव्यांगांसाठी सुनिश्चित केलेल्या पदांची यादी तयार करून ती www.disabilityaffairs.gov.in या संकेतस्थळावर प्रसिध्द केली आहे. सदर यादीशी तुलना करून, तसेच सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाने संदर्भ क्र.०४ येथील दिनांक ०४.०१.२०२१ च्या शासन निर्णयाद्वारे दिलेल्या सूचनांच्या अनुषंगाने महासंचालक (न्यायिक व तांत्रिक), महाराष्ट्र राज्य, मुंबई यांच्या अधिनस्त न्यायसहाय्यक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा संचालनालयाच्या आस्थापनेवरील, गट-अ ते गट-ड संवर्गातील पदे सोबत जोडलेल्या विवरणपत्र अ मध्ये दर्शविल्याप्रमाणे दिव्यांगांसाठी नव्याने सुनिश्चित करण्यात येत आहेत.

३. सदर शासन निर्णय केंद्र शासनाच्या सामाजिक न्याय व अधिकारीता मंत्रालय, नवी दिल्ली यांची अधिसूचना दि.०४.०१.२०२१ व सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभागाच्या दि.०२.०२.२०२१ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये दिलेल्या सूचनेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय, महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून, त्याचा संगणक संकेतांक २०२१०६०९१६०००७०८२९ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(सोमनाथ पोटरे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रति,

१. मा.राज्यपाल यांचे सचिव, राजभवन, मलबार हिल, मुंबई.
२. मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.
३. महासंचालक (न्यायिक व तांत्रिक), १८ वा मजला, नविन प्रशासकिय इमारत, मंत्रालय, मुंबई-३२.
४. सचिव, महाराष्ट्र लोकसेवा आयोग, मुंबई.
५. संचालक, न्यायसहाय्यक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

६. उपसंचालक, प्रादेशिक न्यायसहायक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा, नागपूर, अमरावती, औरंगाबाद, नाशिक, पुणे, नांदेड, कोल्हापूर.
७. सर्व मंत्री/राज्यमंत्री यांचे खाजगी सचिव.
८. मा.मुख्य सचिव यांचे स्वीय सहायक.
९. अपर मुख्य सचिव (गृह विभाग), यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
१०. प्रधान सचिव (विशेष), गृह विभाग यांचे वरिष्ठ स्वीय सहायक, मंत्रालय, मुंबई.
११. महालेखापाल (लेखा व अनुज्ञेयता/लेखा परिक्षा), महाराष्ट्र-१/२, मुंबई/नागपूर.
१२. उप सचिव, सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य विभाग/दि.क.२, मंत्रालय, मुंबई.
१३. सामान्य प्रशासन विभाग (कार्यासन-१२/ कार्यासन १६-अ), मंत्रालय, मुंबई.
१४. निवडनस्ती पोल-४.

विवरणपत्र-अ

(शासन निर्णय, गृह विभाग क्रमांक-एफएसएल-०४२१/प्र.क्र.४१/पोल-४, दि. ०९/०६/२०२१ सोबतचे विवरणपत्र)
प्रशासकीय विभाग-गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
अधिनस्त कार्यालयाचे नाव- न्यायसहायक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

अ.क्र.	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग
गट-अ			
१.	वरिष्ठ प्रशासकीय अधिकारी	S, ST, W, BN, RW, SE, H,C,MF	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, BL, OAL, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
२.	लेखा अधिकारी	S, ST, BN,MF, RW, SE, H,C	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, BL, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) ASD (M) e) MD involving (a) to (d) above
३.	विधि अधिकारी	S, ST, RW, H,C, MF	a) B, LV b) HH c) OL, OA, BA, BL, OAL, BLOA, BLA, LC, Dw, AAV d) SLD e) MD involving (a) to (d) above
गट-ब			
४.	प्रशासकीय अधिकारी	S, ST,W,RW,SE, H,C,MF	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, BL, OAL, BLOA, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above

(शासन निर्णय, गृह विभाग क्रमांक-एफएसएल-०४२१/प्र.क्र.४१/पोल-४, दि. ०९/०६/२०२१ सोबतचे विवरणपत्र)

प्रशासकीय विभाग-गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

अधिनस्त कार्यालयाचे नाव- न्यायसहायक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

अ.क्र.	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग
५.	प्रशासकीय अधिकारी (भांडार)	S, ST, W, RW, SE, C	a) LV b) D, HH c) OA, OL, CP, LC, Dw, d) SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
गट-क			
६.	लघुलेखक (उच्चश्रेणी)	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, BL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
७.	अधिक्षक	S, ST, W, RW, SE, H, C, MF	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, BL, OAL, BLOA, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
८.	अधिक्षक (भांडार)	S, ST, BN, SE, H, MF	a) LV b) D, HH c) OA, BA, OL, CP, LC, Dw, AAV, d) ASD (M), SLD, MI d) MD involving (a) to (d) above
९.	सहायक अधिक्षक	S, ST, W, BN, MF, RW, SE, H, C,	a) B, LV b) D, HH c) OL, BL, CP, LC, Dw, AAV d) ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above

(शासन निर्णय, गृह विभाग क्रमांक-एफएसएल-०४२१/प्र.क्र.४१/पोल-४, ०९/०६/२०२१ सोबतचे विवरणपत्र)

प्रशासकीय विभाग-गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

अधिनस्त कार्यालयाचे नाव- न्यायसहायक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

अ.क्र.	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग
१०.	सहायक अधीक्षक (भांडार)	S, ST, BN, SE, H, MF	a) LV b) D, HH c) OA, BA, OL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M), SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
११.	वरिष्ठ लिपिक	S, ST, W, MF, RW, SE, C,	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, BA, BL, OAL, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
१२.	वरिष्ठ लिपिक (भांडार)	S, ST, W, RW, SE, C, MF	a) LV b) D, HH c) OA, BA, OL, CP, LC, Dw, AAV d) SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
१३.	लिपिक टंकलेखक	S, ST, W, MF, RW, SE, C	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, BA, BL, OAL, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) ASD (M), SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
१४.	दूरध्वनीचालक	S, ST, W, MF, SE, H, C	a) B, LV b) OA, OL, BL, LC, Dw, AAV c) ASD(M), ID, SLD, MI d) MD involving (a) to (c) above
१५.	व्यवस्थापक	S, ST, W, RW, MF	a) B, LV, b) D, HH c) OA, BA, OL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M), SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above

(शासन निर्णय, गृह विभाग क्रमांक-एफएसएल-०४२१/प्र.क्र.४१/पोल-४, दि. ०९/०६/२०२१ सोबतचे विवरणपत्र)

प्रशासकीय विभाग-गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

अधिनस्त कार्यालयाचे नाव- न्यायसहायक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

अ.क्र.	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग
गट-ड			
१६	प्रयोगशाळा परिचर	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C	a) B, LV b) D, HH c) OL, CP, Dw, AAV, d) ASD(M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
१७	परिचर नि माळी	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C	a) B, LV b) D, HH c) OL, CP, Dw, AAV, d) ASD(M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
१८	भांडार नोकर	S, ST, W, BN, L, RW, MF	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, OAL, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) ASD(M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
१९	नाईक	S, ST, W, MF, RW, SE, H, C	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
२०	मुकादम	S, ST, W, MF, SE, H, C	a) LV b) D, HH c) OA, BA, OL, BL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above

(शासन निर्णय, गृह विभाग क्रमांक-एफएसएल-०४२१/प्र.क्र.४१/पोल-४, दि. ०९/०६/२०२१ सोबतचे विवरणपत्र)

प्रशासकीय विभाग-गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

अधिनस्त कार्यालयाचे नाव- न्यायसहायक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

अ.क्र.	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग
२१	चपराशी	S, ST, W, L, KC, PP, MF, RW, SE, C	a) B, LV, b) D, HH c) OA, OL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
२२	सफाईगार	S, ST, W, BN, L, KC, PP, MF, SE, H	a) B, LV b) D, HH c) OL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
२३	माळी	S, ST, W, BN, KC, MF, SE	a) LV b) D, HH c) OA, OL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
२४	विक्रेता	S, ST, W, BN, MF, RW, SE	a) B, LV b) D, HH c) OA, BA, OL, OAL, CP, LC, Dw, AAV, MDy d) ASD (M), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
२५	आचारी	ST, W, BN, L, MF, SE, C	a) LV, b) D, HH c) OL, BL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
२६	सह आचारी	S, ST, W, BN, L, MF, SE, H, C	a) LV, b) D, HH c) OL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above

(शासन निर्णय, गृह विभाग क्रमांक-एफएसएल-०४२१/प्र.क्र.४१/पोल-४, दि. ०९/०६/२०२१ सोबतचे विवरणपत्र)

प्रशासकीय विभाग-गृह विभाग, मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२

अधिनस्त कार्यालयाचे नाव- न्यायसहायक वैज्ञानिक प्रयोगशाळा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

अ.क्र.	पदनाम	शारीरिक पात्रता	दिव्यांग प्रवर्ग
२७	बॉय सर्व्हंट	S, ST, W, BN, MF, RW, SE, H	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, OAL, CP, LC, Dw, AAV d) ASD (M, Mod), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above
२८	उपहारगृह नोकर	S, ST, W, BN, RW, SE, H, C	a) B, LV b) D, HH c) OA, OL, LC, CP, Dw, AAV d) ASD (M, MoD), ID, SLD, MI e) MD involving (a) to (d) above

ABBREVIATIONS

Sr.n o.	Abbreviation	Long Form	Sr.N o.	Abbreviation	Long Form
1	B	Blind	12	Dw	Dwarfism
2	LV	Low Vision	13	AAV	Acid Attack Victim
3	D	Deaf	14	ASD	Autism Spectrum Disorder (M= Mild, Mod= Moderate)
4	HH	Hearing Handicapped	15	ID	Intellectual Disability
5	OL	One Leg	16	SLD	Special Learning Disability
6	OAL	One Arm and One Leg	17	MI	Mental illness
7	CP	Cerebral Palsy	18	MD	Multiple Disability
8	LC	Leprosy Cured	19	MDy	Muscular Dystrophy
9	OA	One Arm	20	BLOA	Both Legs One Arm
10	BL	Both Legs	21	BLA	Both Legs Arms
11	BA	Both Arms			

ABBREVIATIONS

Sr. no.	Abbreviation	Long Form	Sr.No.	Abbreviation	Long Form
1	S	Sitting	7	PP	Pulling & Pushing
2	ST	Standing	8	MF	Manipulating by Fingers
3	W	Walking	9	SE	Seeing
4	BN	Bending	10	H	Hearing
5	L	Lifting	11	C	Communication
6	KC	Kneeling & Crouching	12	RW	Reading and Writing